RUSKI INWALID

№ 109.

NIEDZIELA. 9 Maia 1820 r.

CZYLI

WIADOMOŚCI WOJENNE.

Treść. Wiadomości Kraiowe: z Petersburga. Wiadomosci Zagraniczne: Franciia. Hiszpaniia. Niderlandy.

WIADOMOŚCI KRAIOWE.

z Petersburga, 9 Maia.

Mowa, którą JW. Minister skarbu i przychodów powiedział na posiedzeniu rady ustanowień państwa o kredytach, odbytem w dniu 29 Kwietnia.

Mści Panowie! Ustanowienia o kredytach odbywały działania swoie w roku 1819, z takąż akuratnością i dążeniem ku dobru powszechnemu, iak i w przeciągu dwóch lat poprzednich. Przekonacie się o tem, przez rozbior rachunków, które przedstawią wam zarządzaiący tym wydziałem.

Szanowne członki rady ustanowień państwa o kredytach, wybrane z szlachty i klassy kupieckiey! Z rokiem ninieyszym kączycie trzech letni zakres usług waszych w tym nowym i nader ważnym zawodzie; Byliście pierwszemi dostrzegaczami naszego systematu kredytowego od chwili iego rzeczywistego uorganizowania, a tem samem pierwszemi świadkami iego postępów. Nieodrzeczy zdami się podaiąc wam rys krotki głównieyszych obrótów roku zeszłego, napomknąć i o latach poprzedniczych; iuż to przez wzgląd ścisłego wszystkich okoliczności związku, iuż równie ze względu, iż wszystko pod waszym dokonało się okiem.

Komissyia umorzenia długów.

Akuratnosć w wypłacie procentów od długów państwa w terminach przyzwoitych i stopniowe umorzenie samychże długów,, iest iak wam wiadomo naygłównieyszym tey kommissyi obowiązkiem. Kredytorowie państwa wiedzą o tem dobrze, czy pierwsze akuratuie ich dochodzą: A tak przestanę tylko nawyłożeniu działań kapitałów nmorzania.

Massa długów państwa obeymuie wewnętrzne, terminowe, nieterminowe i dług hollenderski. Do pierwszego Września 1817 roku (to iest do tey epoki kiedy się kommissyia umorzenia długów otwierała) ostatni ten dług wynosił 50,600,000 złotych; od tego czasu zmnieyszył się o ieden milion złotych. Druga połowa iego, którą w skutek konwencyi maia

3go 1815 roku rządy wielko brytański i niderlandski wzięły dla siebie, była wypłacaną w takieyże proporcyi.

Długi wewnętrzne terminowe po dzień pierwszy stycznia 1818 roku dochodziły w złocie i srebrze do 3,200,000, a assygnatami do 50,200,000; po pierwszy zaś stycznia roku teraznieyszego 1820 wynosiły srebrem, 3,392,880 i assygnatami 53,604 428. To powiększenie się długów terminowych pochodzi: Od wyiaśnienia dawnych długów należnych powszechnym opiekom i innym niektórym mieyscom, które kommissyia umorzenia dla niedokładnych iescze rachunków niemogła pierwiey wciągnąć do xięgi długów państwa, iak w przeciągu dwóch ostatnich lat upłynionych. Niemniey też z przyczyny otwarcia w lombardzie nowey pożyczki piętnastu milionów rubli, dla założenia kapitału na obrót nieustanny i dla wczesnego przygotowania rozmaitych potrzeb w ministeryum woyny.

Takim to sposobem w przeciągu dwóch lat ostatnich wpisano do xięgi długów państwa, terminowych 315,000 rubli srebrnych i 18,358,325 assygnacyynych. Z tem wszystkiem porównywaiąc ie z zapisanemi do teyże Xięgi w roku 1817, wykazuie się, iż wzrosły tylko 190,650 rubl srebr. i 382,995 assygnacyynych, wypłata bowiem kapitałów w terminach umówionych dokonywana była iak nayakuratniey.— Długi wnętrzne nieterminowe, tak zwyczayne iak i nietykalne do roku 1819 składały 6,071,952 rubli srebrem i 246,718,251 assygnacyynych. W roku 1820 według reiestrów xięgi państwa iest ich 6,779,652 rubli srebrem to iest przybyło 707,700 i assygnatami 242,827,931; ztych więc ubyło 890,000.

Zaprowadzenie unas długów nieterminowych zabespieczonych, ma iak wam wiadomo dwoiaki cel: Wypłatę długów woiennych i innych na które niebyło wyznaczonych terminów; oraz stopniowe zniesienie assygnat. Długi woienne i inne nieterminowe kassy państwa, składaią srebrem 6,355 450 rubli i assygnatami 132,209,300. Przed nastaniem kommissyy umorzenia niebyło żadnych pewnych prawideł, ani osobnych summ przeznaczonych na wypłatę długów woiennych, od tego zaś czasu w miarę wpisywania w xsięgę długow państwa summy te przynoszą pewny dochod, a tym samym składaią obiecuiący kapitał. — Między długami woiennemi składaią znaczne summy, wpisane w księgę długów państwa na rzecz rządów: pruskiego neeapolitańskiego i hanowerskiego. Uważaymy, że ustanowienie długów nieterminowych zabespieczonych, i w tem zdarzeniu niemały przyniosło nam pożytek; Rządy bowiem pomienione zamiast potrzebowania wypłaty gotowizną, należnych im summ za rozmaite wydatki woyskowe, a czegobyśmy bez uciążęnia narodu nowemi podatkami żadną miarą uskutecznić niemogli, za wzaiemną zgodą z rządem naszym przestali na zapisaniu należności swoich do xięgi długów państwa; a tak dług ten przy ciągłym obrocie kapitału umorzenia wypłaci się niepostrzeżonym sposobem żadnych ofiar kraiowi kosztować niebędzie.

Druga część długów nieterminowych zabespieczonych, wniesionych w xięgę państwa składa 110,578,831 rubli assygnacyynych i 114,360 srebrnych. Dług ten pochodzi z pożyczki uczynioney w roku 1817 i 1818, celem umorzenia assygnat państwa.— W liczbie długów nieterminowych zabespieczonych, iest nietykalnych 36,079,911, które wyłączywszy, cała summa długów zwyczaynych, czyli wykupiących się składa 6,742,360 rubli srebrem i 206,748,020 assygnacyynych.

Kommissyia umorzenia długów w ostatnich miesiącach 1817 roku przy samym początku swoiego nastania nabyła kupnem długów nieterminowych za 12,700 rubli srebrnych; Od roku zaś 1818 działanie kapitału umorzenia staie się bardziey widocznem, w tym bowiem roku wykupiono nieterminowych długów za 12,000 rybli srebrnych i 2,663,000, assygnacyynych, a w 1819 za 6,272,420 rubli—

Kapitał umorzenia naszych długow nieterminowych tak iest wielki w stosunku do samego długu i przytem corok powiększaiący się, iż kray pewien bydz może prędkiego ich pozbycia się, a lokatorowie przekonaią się, iż z powiększeniem tego kapitału i wartość funduszów naszych powiększy się na ich pożytek. Bez względu na korzystny tych funduszów obieg, Rząd niewidział pożytku w otworzeniu nowey pożyczki w roku przeszłym, celem umnieyszenia assygnat, kiedy handel tak wielki maiący wpływ na obróty kapitalistów, był scisniony. W naszym systemacie ten środek nieiest koniecznie potrzebny; lecz tylko posiłkowy: nic nas nieprzymusza do chwytania się iego koniecznie; lecz możemy z niego korzystać w okolicznosciach pomyslnych, niewymagaiących wielkich ofiar. Zresztą i bez nowey pożyczki ma się spalić w tym roku assygnat za 35,614,105 rubli. Co z assygnatami spalonemi w dwóch

latach poprzedniczych złoży 153,867,010 rubli.

Pomimo tak znaczne zmnieyszenie pieniędzy papierowych w obrócie, kurs srebra niewziął iescze tego kierunku iakiegoby w zwyczaynym rzeczy porządku oczekiwać należało.

Jlość gotowizny czyli monety brzęczącey puszczona w kurs w latach poprzedniczych, była poczęści przyczyną iż nasz rubel srebrny w iednostaynem zostawał położeniu, a ku końcowi nawet roku podniosł się od 70 do 76 kopieiek. Scieśniony stan handlu, który się także do tego przyczynił, nierównie iescze większy sprawił wpływ na kurs zewnętrzny.

Zresztą niema w tem wątpliwości, iż bez zmnieyszenia ilości papierowych pieniędzy w obrócie, spadnienie kursu naszego byłoby iescze bardziey wiedzialne. Dla podniesienia iego rząd niema zamiaru chwytać się środków takich, któreby nieobiecywały pewnych i stałych korzyści; lecz nieprzestanie trzymać się raz przedsięwziętego, a tym iest stopniowe assygnat wykupowanie z obrótu. Wyiąwszy z 30 milionów summę przeznaczoną na nieprzerwany dochod i kapitał umorzenia długów w tym przedmiocie zaciągniętych, pozostaie nam corok więcey 20 milionów na pomienione stopniowe wykupywanie; a tak sprawiedliwie spodziewać się możemy, iż ten srodek, ieśli nienayrychleyszy, to przynaymniey niechybny i stały wyda skutek.

Bank assygnacyyny.

Główne zatrudnienie tego banku iak w przeszłym tak i teraznieyszym roku, iest wymiana starych assygnat za nowe. Ta operacyia, uznana za konieczną z przyczyny prostości kształtu assygnat dawnych, terazniеyszemu sto niowi sztuk nieodpowiedniey, kończy się w ciągu roku terazniеyszego. Po zamknięciu wszystkich rachunków do tego przedmiotu sciągaiących się Bank assygnacyyny przedstawi radzie o ustawach kredytu państwa szczegółowe zdanie sprawy, iak wiele i iakiey wartości assygnat puszczono w obieg. Toż zdanie sprawy oznaczy liczbę assygnat będących w obrócie i zachowawszy ie dla powszechney wiadomości, zachowa te rachunki dla sprawdzenia na przyszłość czy istotnie taka tylko ilość assygnat iest w obrócie, ato celem zupełnego przekonania wszystkich i każdego z osobna o tem, iż prawo względem dalszego nie pusczania w kurs assygnat, ma bydz iak nayświęciey zachowywane.

Bank pożyczek.

Pożyczki wydane z tego banku w roku 1819 czynią więcey $5\frac{1}{2}$ milionów rubli.

Lokacie w nim złożone dochodzą do $47\frac{1}{2}$ milionów, powrócone z niego 31,360,000 składaią. Jlość za tem pierwszych przewyższa ostatnie 16,231,000; Jlość złożonych summ w roku 1819 czyni 1,846,235 rubli więcey aniżeli w roku 1818.

W powszechności obróty banku pożyczek dochodziły w roku przeszłym do 116,736,755 rubli.

Na poprzedniczych posiedzeniach tey rady miałem zasczyt zapowiedzieć wam Mści Panowie, że bank ten przyymie organizacią bardziey zgodną z okolicznosciami terazniеyszemi i iego przeznaczeniem. Przemysł nasz wymaga szczególnych zachęceń. Czuie to rząd i gotów iest okazać z swey strony wszelkie posiłki. Proiekt względem zmiany tego uorganizowania spodziewam się, iż wciągu roku niniеyszego na rospatrzenie wam będzie podany i przekona was iż przy iego ułożeniu naywiększą miano baczność na korzyści przemysłu naszego.

Bank handlowy.

Dwuletnie tego banku istnienie dowiodło, iż prawidła któremi się rządzi, należycie celowi, na ktory iest ustanowiony, odpowiadaią; że zasiłki przezeń czynione dla klassy kupieckiey, dopomagaią pożytkowi tego towarzystwa i państwu przynoszą korzyści. Każdy rok nową czynnosciom tego banku nadaie sprężystość i granice iego działań rozszerza.

Właściwy kapitał tego banku w roku 1817 składał się z 17,295,345 rubli; teraz zaś czyni iuż 20,910,173 rubli. Lecz wiara publiczna którey coraz więcey to zaprowadzenie zyskuie, otwiera mu nierównie większe pole do rozszerzenia działań swoich.

Jlość lokacyi *transfertowych* w roku 1818 wynosiła 52 miliony rubli; w 1819, łącznie z pozostałością z roku pierwszego 64 milionów domierzała.—Lokacyie na procenta w roku 1818 nieprzechodziły $27\frac{1}{2}$ milionów; w roku przeszłym prawie się podwoiły; złożono bowiem assygnatami do 45 milionów i srebrem 2,155,000 rubli. Z tey summy podzień pierwszy stycznia roku terazniеyszego pozostało w rosporządzeniu banku więcey 1,933,000 w monecie brzeczącey i więcey 33,304,000 assygnatami.

Jeżeli takie skupienie się w banku lokacyi na procenta, ukazuie pomnożenie się unas wolnych i nieczynnych kapitałów, to zdrugiey strony użycie ich na *disconto* wexlów, atym

samym akuratność w ich zapłacie, naderwidocznym są dowodem obszerności co raz większey kredytu klassy naszey kupieckiey.

Disconto wexlów pomimo nieczynności handlu przeszłorocznego wynosiła w samym Petersburgu 54 miliony rubli, a *disconto* w towarach do 4 tylko milionów rubli dochodziło.

Oprócz tych głównych operacyi, bank handlowy korzystaiąc z wolności kapitałów sobie powierzonych, zakupował w roku przeszłym srebrną i złotą monetę zagraniczną w Odessie celem załatwienia wypłat pieniężnych między handluiącemi w tym porcie. Ta pierwsza proba pomyślne wydała skutki.

Działania banku handlowego nieograniczaiąc się samą tylko stolicą w którey iest założony, rosciąga się i na inne miasta nasze handlowe, za pośrednictwem kantorów bankowych, które się tam zakładaią. Jeden z tych kantorów na początku roku zeszłego otwartym został w Moskwie, a dwa w roku ninieyszym w Archangielsku i Odessie.

Otwarcie kantoru bankowego w Moskwie zniżyło znacznie procenta *escompt*: *Disconto* wexlów w przeciągu roku tam dokonane dochodziło do 19, a operacyia *transfert*: do 12 milionów rubli.

W powszechności obróty banku i iego kantorów w roku przeszłym dochodziły do 596,433,363 rubli, i czystego dochodu bez wszelkiey straty przyniosły milion rubli. Dochód ten w proporcii właściwego kapitału banku iest znaczącym, ieśli zwrociemy baczność nato iż to zaprowadzenie niema prawa iak inne banki Europeyskie wydawania własnyzh papierów kredytowych. Dochod ten zapewne iescze się powiększy, kiedy się pootwieraią kantory w wielu innych miastach; Lecz pryncypalna korzyść iaką to zaprowadzenie przynosi kraiowi, zależy na posiłkach klassie kupieckiey w iey obrótach czynionych.

Taki iest stan naszych ustanowień kredytowych. Niezaymuiąc uwagi waszey drobnemi szczegółami, wystawiłem wam tylko rysy główne i ogólne.—Teraz przedstawione wam będą zdania sprawy z kazdey tego zaprowadzenia gałęzi. Przystąpcie do ich przeyrzenia z tą ścisłością i bezstronnością, iakie cechowały czynności tey rady przez dwa lata poprzednicze, a tem usprawiedliwicie ufność nabytą w obliczu publiczności i w oczach naywyższego stróza praw i sczęścia narodu.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Francia.

z Paryża, 27 Kwietnia.

Wczora był bal u posła angielskiego, na którym wiele znakomitych znaydowało się osób. Poseł miał na sobie wizerunek Królewski na pięknym dyiamentowym łańcuchu zawieszony, i sam wizeruuek drogiemi i rzadkiey piękności dyiamentami iest ozdobiony.

Hrabia *Wolney* niegdyś Senator, Par Francii i członek akademii francuzkiey, umarł wczora po krótkiey chorobie.

Hiszpania.

z Madrytu, 18 Kwietnia.

Prefekt tuteyszey policyi Pan *Rabiales* oddalonym został od mieysca. Powszechnie rozumieią, iż niektórzy z członkow klubu *Lorenzini*, sledzili iego postępowanie i znalezli go nieodpowiednim swoim widokom, a przeto usuniętym został. Jakoż ciż członkowie podali kogo innego na to mieysce, który zapewne będzie się umiał do ich sposobu myślenia stosować. (W pismach niektórych peryodycznych pomiesczone było doniesienie, iż klub pomieniony niechciał iuż mieszać się w żadne rządowe sprawy: lecz ta nowina na tem mnieyszą zasługuie wiarę, iż wszelkie podobne zgromadzenia rewolucyyne, są niby ogniskami na których rospala się pochodnia buntu.)

Niderlandy.

z Hagi, 2 Maia.

Król nasz od kilku iuż dni czuie się bydz słabym. Nieiest to obłożna choroba; lecz tylko lekka nie pozwalaiąca mu wychodzić z apartamentów. Ostatni biuletyn o zdrowiu iego podpisany przez doktorów dworu *Harbauer* i *Schenbourg* donosi że N. Pan spokoynie noc osatnią przepędził i sen kilka godzin trwaiący znacznie mu pokrzepił siły.

WIADOMOŚCI OKRĘTOWE.

Od otwarcia żeglugi tegoroczney przybyło do Kronsztatu według statnich doniesień 240 okrętów.

w Petersburgu.

w drukarni woienney Głównego Sztabu JEGO CESARSKIEY MŚCI.